

Józsa Judit: A Magyar csillaglegendárium I-II. tárlatról:

A „*Magyar csillaglegendárium I -II.*” c. kiállítás és könyv korunkban, amikor Európában a nemzeti és keresztény értékrendet háttérbe szorítják, éppen ezen értékrend megerősítését szeretné szolgálni. A kortárs művész általában nemcsak külső szemlélője a történéseknek, hanem válaszokat is keres, így jómagam a megerősítő válaszokat a nemzeti örökségünk elfelejtett, elhanyagolt kincseiben találtam meg. Így e tárlattal a magyar csillagmitológiába kapunk betekintést. Abba a nagyrészt mára feledésbe merült csodálatos ismeretanyagba, amely a magyar örökségünk része. Az ősmagyar csillagos égboltot benépesítő hősök, szereplők feledésbe merültek. Népmeséinkből, legendáinkból, népdalainkból kirajzolódó ősi hitvilágunk szerint a csillagos ég a Teremtő Isten és az elhunyt, nagy hőseink lakhelye, melyet a Tejút köt össze a Földdel. Az ősi mondák, regék szájhagyomány útján terjedtek tovább és a múlt dicsőségeit őrizték meg a csillagképek elnevezéseiben is. Különösen érdekes és rendkívül fontos ez, mert számos következtetést vonhatunk le őseink mindennapi életét, világképét, szokásait, vallási képzeteit és érzésvilágát illetően akkor, ha megismerjük a csillagmitológiánkat, a magyar öreg csillagokat. Korábbi kiállítási anyagaimhoz hasonlóan, népművészetünkben és képzőművészetünkben is e téma feldolgozatlan, hiányterület.

A kiállítás ingyenes, szeretettel várunk mindenkit!

A „**Magyar csillaglegendárium**” I. részében elsősorban a magyar nemzet eredetéhez köthető mondavilág csillagokban őrzött hőseit mintáztam meg. **Nimród** (Orion csillagkép) ósatyánk, a nagy vadász **Csodaszarvasként** (Szarvas csillagkép) megjelenített **Enéht** üldözi. Fiaik, a magyar nép hagyományos magatartásmodelljét megtestesítő **Hunor és Magor** (Ikrek csillagkép), vált válnak vetve tesz tanúbizonyosságot az igazi testvéri szeretetről, amelyben nem Káin és Ábelként egymás ellen, hanem éppen ellenkezőleg, egymásért küzdenek. A hun és a magyar nemzet megalapítói, a két daliás ifjú a mondabeli szarvasünőt üzve talált új hazát és feleséget, akik elvarázsolt leányokként a **Fiaistyúk** csillagképben rejtőznek. A magyar csillagos égbolt legismertebb szereplője a **Nagy Göncöl** csillagkép Göncöl táltosa szekeren révületbe hajolva repül az égi csillagok közé. A Kis Göncölszekér csillagképben a magyar nép **Tündéresszony palotáját** látta, így ez az égi kacsalábon forgó palota, csillagokból formált ablakaival ott ragyog a tárlaton. E palotát őrző Sárkány csillagkép, legfontosabb részét megjelenítő **Sárkány koronája** c. alkotást a világ legelső kerámiatárgya, a mintegy 12-15 000 éves, japán Dzsómon-kultúrabeli kerámiaüst különleges formavilága ihlette. Nem véletlenül, hisz e tárgyak felületének zsinórdíszítése a székely rovásírás jeleivel kiolvasható, értelmezhető. A Sarkcsillag, amely a magyar népmesékben az *Ég köldöke*, itt, a tárlaton **Bába Motollajaként**, álló csillagként jelenik meg, kezében tartva az *Ég köldökét*, azaz a *Mennysország kapuját*. Ebből a mennyországból várjuk haza mi, székelyek, Csaba királyfit, aki a Tejúton a seregével vágat segítségünkre, ha eljön az idő. Csaba királyfit a **Csaba útja** c. kompozícióban idéztem meg.

A Tejútra utaló különleges megjelenítési forma a **Kerek Istenfája** domborművön is feltűnik. E nagyméretű, áttört mázas kerámia relief a magyarság csillagmitoszáját foglalja kerek egészbe: középpontban a föld köldöke fölött a világ tartó oszlopa, amely az égboltozatot tartja, az életfán felragyogó Nap és Hold között Tündér Ilona alakjával. A tárlat első részének lezáró és azt egyben meg is koronázó alkotása összeköti a múltat és átvezet a jelenbe, hisz egy Isten hitű őseink Boldogasszony tiszteletének krisztianizált alakja a *Boldogasszony rózsakertje*, azaz **Mária rózsakertje** c. kompozícióban elevenedik meg. A magyar Szent koronával a mennyek királynőjévé koronázott Mária Nagyboldogasszonyként jelenik meg. Ő a *világnak virága*, a Kis Jézuskát, a *világ világosságát* mutatja fel, míg palástjával óvja rózsakertjét,

amelyben a magyar rózsák Mária országának népe, vagyis mi vagyunk, a magyar nemzet. A történelmünk során időről-időre keresztre feszítettek, vagy éppen ahogy mostanság is tapasztaljuk, hol ezért hol azért, újra és újra megpróbálnak keresztre feszíteni minket. Ennek ellenére a **Mária rózsakertje** c. szobrom üzenete az, hogy a magyar nemzet Istenbe vetett hitének és erős jellemének, erkölcsi tartásának köszönhetően újra és újra kivirágzik. Ezt tette Nimród, Attila és Szent István óta!

A Magyar Csillaglegendárium I. tárlatomban a magyar nemzet eredetmondáitól indultam el és jártam be csillagaink világát. A kiállítás második részében, a Magyar Csillaglegendárium II. c. kiállítási anyagban a földi világ vetületét látjuk az ég abroszán, azaz a magyar népköltészet és népelet elevenedik meg a csillagos égbolton.

A tárlat középpontjában a Rónaőrző – Világügyelő pásztor áll. Valójában ő a magyarok Öreg Istene, aki a kompozícióban légiesen felemelve, legősibb viseletünkben, a gyönyörűen hímzett subában, botjára támaszkodva őrzi és vigyázza pulikutyjával együtt a nyáját. A körülötte lévő 7 racka juh a magyar nemzetet szimbolizálja.

A Mars bolygóban a görög-római mitológia Mars hadistent látta. A magyar nép ezt a bolygót Vérrel Versengőnek nevezi. Ezért ő honfoglaláskori viseletben, a bezdédi süvegcsúcs díszítette süvegben, oldalán kardjával és tarsolyával, a rakamazi turullal a nyakdíszén, szárnyas griffes díszes ruhában, dárdával és karján a kerecsen sólyommal testesíti meg a magyar hadurat, a honfoglaláskori palmetták koszorúzza csillagos égen. E harcok nincs egyedül az ég csillagai közt. A sok-sok csillag közül egy Bujdosók lámpása névvel hagyományozódott generációkon át a magyar parasztcsaládokban, így a történelmünk betyárkorszaka is felkerült a csillagos égre. A Bujdosók lámpása kompozícióban az 1848-as idők leghíresebb betyárja, Rózsa Sándor és társa elevenedik meg, az áttört hátlapon látható pásztorfaragások tulipános motívumai, valamint forgó rózsák és naprozetták fénylő ölelésében.

A magyar népköltészet és népmesevilág szép példája az Aranyhajú csillag, amelyet a görög-római kultúrában Bereniké hajának neveznek. Aranyhaj, a népmesék főhőse, tündér vagy királyleány, akinek földig érő haja a kompozícióban csillagformákba csavarodik.

Az Árva Dorka szerencséje c. csillag a népmesék és népelet szegény, árva és ártatlan kislánya, aki a kompozícióban gyönyörű, kalotaszegi menyasszonyi ruhában, pártában, imára kulcsolt kézzel hálát ad a Teremtőnek a szerencséjéért, a szép szerelemért és a házastársáért. A hátlapján a kalotaszegi írásos hímzésmotívumok közül a nagypatkós a szerencse szimbólumaként ragyog fel. A Sellő csillag, lehetne akár az ún. Szépasszony is, csábító és szépséges. A kompozícióban látható alakját a csengeri festett kazettás templom sellőábrázolása szerint mintáztam meg. A hátlapon kalotaszegi sellő motívumok ölelik az égi szférába.

A Kisbéres talán a legismertebb magyar csillagképek egyike, amelyet a Göncöl szekérének Alkor nevű csillagával azonosítanak. A legendája szerint a Göncöl szekerét húzó hat ökör második párjának fülében lévő Hüvelyk Pici, a Kisbéres, vagy Ostoros, aki azért hajtja visszafelé az ökröket az örökkévalóságig, mert a Jóisten felajánlotta üdvözülés helyett az örökmunkát választotta. A kompozícióban, a hátlapon, a Göncöl szekérének hét csillaga kerék motívumba lényegülve öleli körbe azt a Hüvelyk Picit, aki ostorával a nagyszentmiklósi ivócsanak ökröfeje ihlette magyar szürkemarhákká lényegített ökröket irányítja körbe-körbe az égen.

Az Orion csillagképben található a **Kaszáscsillag**, nem messze tőle a **Marokszedő**, akik után **Sánta Kata** biceg. A kis Kata azért biceg, mert véletlenül belelépett a kaszába, amikor ebéd tájt a vizeskorsójával és az elemóziával igyekezett utánuk. E három kisplasztikában az aratást végző magyar családot ismerhetjük fel. A **Marokszedő** az Édesanya, ölében kérével. A hátlapon pipacsok, margaréták és búzavirágok koszorúját láthatjuk. A **Sánta Kata** a kislánya, aki Édesszülei szeme fénye, ő maga a ragyogó kis csillag. A **Kaszás** az Édesapa, a székely ruhás parasztember, aki kaszájával a csillagok között is az életet és a Teremtőt szolgálja. A hátlap bal oldalán búzakaralászkoszorú, a jobb oldalán harangformájú tulipánok a Tejútat szimbolizáló hullámvonal mentén, szív alakban, szeretetsugárral ölelik körül az Édesapa alakját, amelyet a hármassal felragyogó kereszt révén, a Jóisten is megáld.

Művészettörténeti ismereteimre támaszkodva, az ikonográfia tudatos használatával az egyetemes Istentudatot, a keresztény erkölcsi rendet, a magyar népi hagyományt, a magyar örökséget magyarság-tudattal ötvözve alkottam e tárlatot. Korábbi tárlataimhoz hasonlóan, a Magyar Csillaglegendárium I-II. c. kiállítás célja is az egészséges önismeret elérése, ugyanakkor szeretném felhívni a figyelmet értékeinkre, megerősítve nemzettudatunkat és helyes önértékelésünket itt, Európa szívében.